

Vitale sportverenigingen in Nederland

Factsheet 2019/13

Resie Hoeijmakers en Janine van Kalmthout

Figuur 1 Vitaliteitsindex sportverenigingen in 2018 (in procenten, n=442)

		Organisatiekracht			
		Onvoldoende	Matig	Voldoende	Goed
Maatschappelijke oriëntatie	Onvoldoende	3	7	16	8
	Matig	2	9	13	7
	Voldoende	1	10	14	7
	Goed	0	0	2	2

Kwetsbare verenigingen (3, 7, 9, 10, 0)
Krachtige verenigingen (16, 13, 14, 2)
Maatschappelijke verenigingen (2, 9, 10, 0)
Vitale verenigingen (8, 7, 7, 2)

Bron: Mulier Instituut, Verenigingspanel winter 2018/2019.

De sportvereniging is in de twintigste eeuw de toonaangevende organisatievorm in de sport geweest. Na 2003 nam het aantal clubs van lidorganisaties van NOC*NSF met ruim 10 procent af (Lucassen & Van der Roest, 2018). Ook het aandeel Nederlanders dat lid is van een sportvereniging neemt de laatste jaren gestaag af. Beleidsvoerders erkennen het belang van de sportvereniging voor Nederland en zetten in op het versterken van deze basis van het sportaanbod. Zo hebben vitale sportaanbieders een belangrijke rol gekregen in het Nationaal Sportakkoord. Om de sportvereniging effectief te kunnen versterken, is het belangrijk om een goed beeld te hebben van hoe de vereniging er in Nederland voor staat.

Een vijfde verenigingen lijkt niet fit voor de toekomst

Een kwart van de sportverenigingen in Nederland kan op basis van de vitaliteitsindex als vitale vereniging worden beschouwd (25%, zie figuur 1). In de vitaliteitsindex zijn vier segmenten van verenigingen te onderscheiden op basis van de score op de dimensies organisatiekracht en maatschappelijke oriëntatie. Organisatiekracht staat voor de mate waarin verenigingen in staat zijn om hun sport aan te bieden aan huidige en potentiële leden. Maatschappelijke oriëntatie omvat de mate waarin verenigingen zich richten op maatschappelijke activiteiten en/of taken. Vitale verenigingen zijn goed in staat om hun sportaanbod te organiseren en zijn daarbij breed maatschappelijk

georiënteerd. 21 procent van de verenigingen is te omschrijven als kwetsbare vereniging. Deze verenigingen hebben een minder krachtige organisatie en hebben nauwelijks oog voor een bredere maatschappelijke functie. Dit zijn verenigingen die naar verwachting in mindere mate fit zijn voor de toekomst. Ongeveer twee vijfde van de verenigingen behoort tot het segment krachtige verenigingen. Deze verenigingen hebben voldoende organisatiekracht, maar zijn (nog) nauwelijks maatschappelijk georiënteerd. Een kleine groep verenigingen (11%) vervult in de omgeving een bredere maatschappelijke functie, maar de organisatie van de club verdient nog aandacht. Dit zijn de zogenaamde maatschappelijke verenigingen.

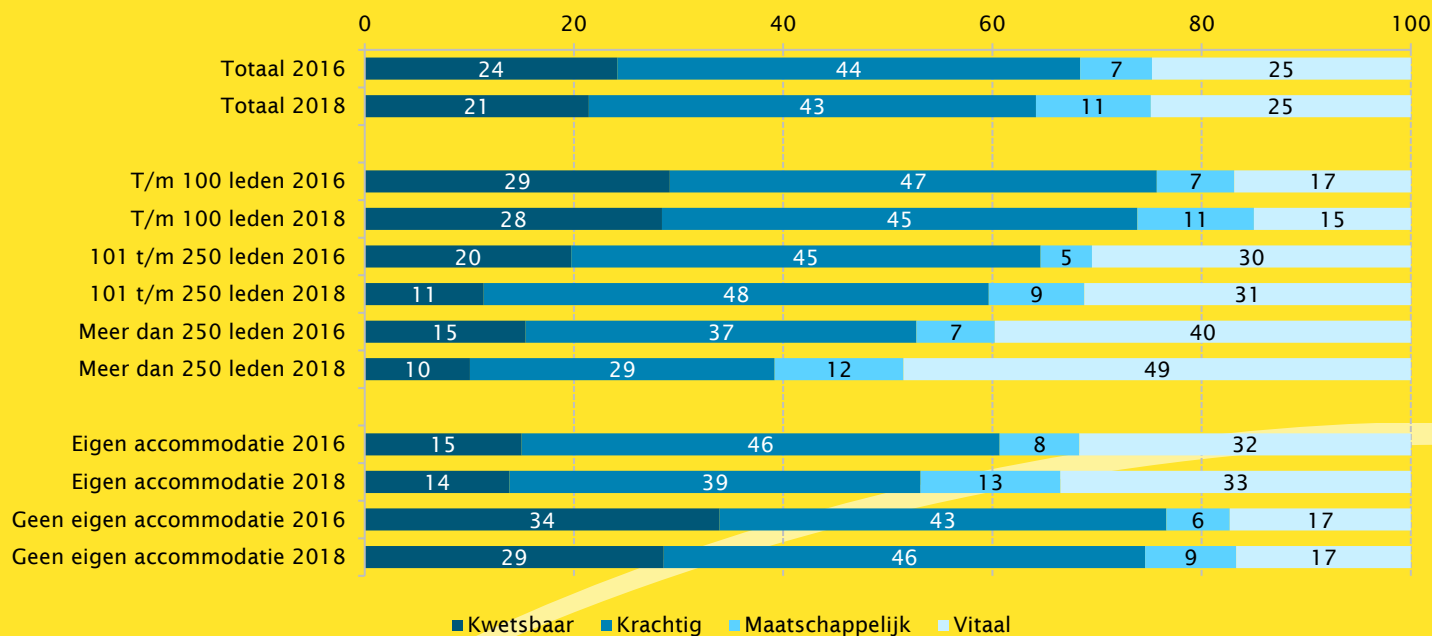
Kleine verenigingen kwetsbaarder

Grote verenigingen, verenigingen met een eigen accommodatie (zie figuur 2) en veldsportverenigingen (zoals voetbal, hockey en korfbal) zijn vaker vitale verenigingen. Bijna de helft van de grote verenigingen (> 250 leden) kan worden bestempeld als een vitale vereniging. Kleinere verenigingen (≤ 250 leden) en de overige binnen- en buitensporten zijn vaak krachtige verenigingen. Kleine verenigingen (≤ 100 leden) en verenigingen zonder eigen accommodatie zijn het meest kwetsbaar voor de toekomst. Ruim een kwart van de kleine verenigingen (28%) en de verenigingen zonder accommodatie (29%) zijn te definiëren als een kwetsbare vereniging.

Neem voor meer informatie contact op met: [Resie Hoeijmakers](mailto:Resie.Hoeijmakers@mulierinstituut.nl)

Mulier Instituut | T 030-7210220 | info@mulierinstituut.nl | www.mulierinstituut.nl

Figuur 2 Vitaliteit sportverenigingen naar achtergrond in 2016 (n=501) en 2018 (n=442; in procenten)

Bron: Mulier Instituut, Verenigingspanel winter 2018/2019 en Verenigingspanel voorjaar 2016.

Weinig verbetering bij kleine verenigingen

In de ontwikkeling in vitaliteit van verenigingen in Nederland is tussen 2016 en 2018 een lichte verbetering te zien. Hoewel het aandeel vitale verenigingen ten opzichte van 2016 gelijk is gebleven, is het aandeel kwetsbare verenigingen licht gedaald (van 24% in 2016 naar 21% in 2018) en is het aantal maatschappelijke verenigingen licht toegenomen (van 7% in 2016 naar 11% in 2018). Of deze maatschappelijke verenigingen voorheen kwetsbare verenigingen waren, of dat juist krachtige verenigingen maatschappelijk worden en kwetsbare verenigingen krachtig, is niet duidelijk. De situatie van met name verenigingen zonder eigen accommodatie, middelgrote (101 t/m 250 leden) en grote (> 250 leden) verenigingen is verbeterd. Daarentegen is de situatie van kleine verenigingen (≤ 100 leden) in Nederland nauwelijks verbeterd. Een mogelijke verklaring hiervoor is dat middelgrote (101-250 leden) en grote (> 250 leden) verenigingen vaker gebruikmaken van ondersteunende diensten, zoals procesbegeleiding, sportkadercoach, buurtsportcoach en verenigingsondersteuning. Deze ondersteuning kan eraan hebben bijgedragen dat verenigingen beter hun organisatie op orde weten te krijgen en vaker maatschappelijke activiteiten uitvoeren.

Conclusie

De meeste verenigingen in Nederland zijn kleine verenigingen (60% van verenigingen heeft ≤ 100 leden). Hoewel minder mensen bij deze verenigingen sporten dan bij middelgrote en grote verenigingen, is de leefbaarheid in Nederland veelal gebaat bij deze kleine organisaties. Vooral in de meer perifere gebieden in het land verdwijnen veel voorzieningen en neemt het clubhuis van de vereniging de ontmoetingsfunctie van buurthuis en café over ([Lucassen & Van der Roest, 2018](#)). Het is dan ook belangrijk dat deze verenigingen zich overeind weten te houden en zorgelijk dat de situatie van deze verenigingen ten opzichte van 2016 nauwelijks is verbeterd.

Dit factsheet is onderdeel van een reeks publicaties waarin de vitaliteit van sportverenigingen nader is belicht. Klik [hier](#) voor het factsheet over de organisatiekracht van sportverenigingen in Nederland en klik [hier](#) voor het factsheet over de maatschappelijke oriëntatie van sportverenigingen in Nederland. De resultaten in dit factsheet zijn op basis van data uit de [Verenigingsmonitor](#). De Verenigingsmonitor is een thematische vragenlijst die een paar keer per jaar wordt uitgezet onder de verenigingen van het MI Verenigingspanel. Het Verenigingspanel bestaat uit meer dan 2.000 verenigingen.